

**ДО АКРЕДИТАЦИОННИЯ СЪВЕТ
НА НАОА**

ДОКЛАД

НА

**ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО
СОЦИАЛНИ И ПРАВНИ НАУКИ, СИГУРНОСТ И ОТБРАНА
ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА
„ПРАВО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“, ОТ ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ
3.6. ПРАВО, ОБЛАСТ НА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 3. СОЦИАЛНИ,
СТОПАНСКИ И ПРАВНИ НАУКИ ПРИ СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ.
КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“**

Уважаема г-жо Председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана представя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедурата за извършената проверка по процедура за програмна акредитация на докторска програма „Право на Европейския съюз“, от професионално направление 3.6. „Право“, Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Докладът е разработен в съответствие с чл. 78 от ЗВО и съгласно критериалната система за програмна акредитация на професионално направление.

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

№	Решения	Номер и дата на протокол / дата на извършено действие
1.	Откриване на процедурата от АС	Протокол № 13/13.05.2021 г.
2.	Утвърждаване на състав на ЕГ от АС	Протокол № 16/10.06.2021 г.
3.	Извършено посещение на ЕГ във ВУ	По документи
4.	Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	Протокол № 30/24.10.2022 г.
5.	Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	Протокол № 36/12.12.2022 г.
6.	След изтичане на срока по чл. 35, ал. 2 от ПДНАОА (относно становището на оценяваната институция) ПК предоставя доклада на АС	

Експертната група е в състав::

1. доц. д-р Димитър Деков, ПУ „Паисий Хилендарски“ – ръководител;
2. доц. д-р Емануил Коларов, РУ „Ангел Кънчев“ – член на ЕГ;
3. Цветанка Иванова – докторант в ИДП при БАН – член на ЕГ.

Наблюдаващ процедурата член на ПК: доц. д-р Екатерина Салкова.

Съгласно чл. 79а, ал. 2 на Закона за висшето образование (ЗВО), искането за акредитиране на докторска програма по „Право на Европейския съюз“ (ПЕС) е законосъобразно, предвид дадените оценки от Акредитационния съвет на НАОА при последната институционална акредитация на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (9.61, дадена на 20.09.2018 г. за срок от шест години) и при програмната акредитация на специалността от регулираните професии „Право“, образователно-квалификационна степен „магистър“ (9,68, дадена на 12.09.2019 г. за срок от шест години).

В предходната процедура по акредитация на ДП „ПЕС“, с решение 19.05.2016 г. Акредитационният съвет дава програмна акредитация на докторската програма с оценка 8,27.

Обучението се провежда в Катедра „Международно право и международни отношения“ към Юридическия факултет (ЮФ). В ЮФ се провежда обучение по 13 докторски програми в ПН 3.6. Право – „Административно право и административен процес“, „Конституционно право“, „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“, „Гражданско и семейно право“, „Граждански процес“, „Наказателнопроцесуално право“, „Трудово право и обществено осигуряване“, „Международно частно право“, „Право на Европейския съюз“,

„Наказателно право“, „Криминалистика“, „Римско частно право“, „Финансово право“.

Общи данни за обучаваните докторанти по ПЕС в периода 2018 - 2022 г.:

Брой обучавани докторанти	Форма на обучение			Брой отчислени докторанти	Брой защитили докторанти
	редовна	задочна	самостоятелна		
16	9	7	0	2 (с право на защита)	0

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

В предходната процедура по акредитация на ДП „ПЕС“, с решение 19.05.2016 г. Акредитационният съвет дава програмна акредитация на докторската програма с оценка 8,27 и формулира следните препоръки:

1. Увеличаване на хабилитирания състав по докторската програма „Право на Европейския съюз“. Срок: постоянен, с ежегодно отчитане;
2. Да се подобри състоянието на материалната база за обучение на докторанти.
Срок: постоянен, с ежегодно отчитане;
3. Включване на докторанти по докторската програма в образователни и изследователски проекти и инициативи. Срок: постоянен, с ежегодно отчитане;
4. Създаване на система за стимулиране на практическото сътрудничество между докторантите и потенциални потребители на резултатите от обучението по докторската програма. Срок: постоянен с ежегодно отчитане.

Във връзка с изпълнението на препоръките е извършено следното:

По отношение на първата препоръка, в периода на програмна акредитация на докторската програма „Право на Европейския съюз“ са проведени две процедури за хабилизация на преподаватели по специалността на докторската програма, обявени съответно в ДВ, брой 33 от 17.04.2018 и ДВ, брой 35 от 24 април 2018 г. И двата конкурса са завършили успешно с избирането за доценти по „Право на Европейския съюз“, съответно на доц. Иван Стефчов Стойнев (РД-22-5076/25.09.2018) и на доц. Христо Илков Христов (РД-22-5406/29.10.2018). С успеха на двете процедури хабилитираният състав по докторската програма е увеличен от 1 на 3-ма души.

По отношение на втората препоръка, в акредитационния период, деканското ръководство е положило системни и целенасочени усилия към подобряване на материалната база за обучението на докторанти. Направен е

цялостен ремонт на кабинета, предоставен за работа на докторантите, като са обособени работни места и са закупени технически средства (компютър, принтер, скенер). Значително обогатен е библиотечния фонд, като по два проекта е закупена специализирана литература в областта на Правото на Европейския съюз. Докторантите имат достъп до Учебната съдебна зала, в която да бъдат представяни и решавани с участието и на студентите практически казуси от Правото на ЕС и да бъдат водени симулативни процеси, като част от подготовката на отбори на ЮФ за участия в най-престижните състезания по Право на ЕС – European LawMoot Court Competition, Europea Moot Court Competiton и Състезанието по право на Европейския съюз за Централна и Източна Европа (“СЕЕМС”). Докторантите разполагат със свободен достъп до правно-информационна система, до Националният академичен своден каталог, обединяващ електронните каталози на 32 библиотеки и наброяващ над 2631653 библиографски записа и до каталозите, до които ЦУБ осигурява достъп чрез ресурсите си - EBRARY, Springer Link, С.Е.Е.О.Л., JSTOR, Emerald, Wolters Kluwer и др. Информационната обезпеченост на докторантите е на високо ниво. Максимално са улеснени всички творчески дейности, свързани с подготовката на дисертационните трудове. На докторантите е осигурен достъп до компютърна техника и дигитални ресурси по същия начин, както и на преподавателите.

По отношение на третата препоръка, докторантите в докторската програма по „Право на Европейския съюз“ са активно интегрирани в организирането и участието на образователни и/или изследователски проекти и инициативи. В периода 2016-2020 г. докторантите по Право на Европейския съюз в Катедра „Международно право и международни отношения“ са участвали в няколко значими научни проекти, като два от тях са финансирани със средства на ЕС. Сред тях са:

1. Проектът „ХЪБ – Как да прилагаме Хартата на основните права на ЕС на Балканите”, HUB: How to apply the Union’s Charter of fundamental rights on Balkans (JUST-AG-2016-04, Action grants to support European judicial training, Project № 763880. **(докторанти Агация Кирилова, Йорданка Иванова, Екатерина Методиева).**

2. „Свободата на словото пред предизвикателствата на XXI век“, научен проект на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски “ и Френския институт към Посолството на Република Франция в България. – доц. д-р Христо Христов, ръководител; доц.д-р Иван Стойнев – координатор (октомври 2020)

3. Годишна научна конференция на тема: „70 години ЕКПЧ - въздействия върху вътрешното право, международното право и правото на Европейския съюз“, Катедра „МПМО“, Юридически факултет на СУ, 12.2020 г. (докторант Гюлсевер Сали, Александър Николов)

4. „Превъплъщението на правовата държава в Европа“, научен проект на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ и Френския институт към Посолството на

Република Франция в България. – доц. д-р Христо Христов и доц.д-р Иван Стойнев – ръководители, октомври 2021 (докторант Агапия Кирилова – участник и координатор)

5. Годишна научна конференция на тема: „България в Европейския съюз – достижения и предизвикателства“, Катедра „МПМО“, Юридически факултет на СУ, 12.2021 г. (докторант Мария Тодорова, докторант Гюлсевер Сали)

6. „Суверенна Европа: предизвикателства, нужди, решения“, научен проект на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ и Френския институт към Посолството на Република Франция в България. – доц. д-р Христо Христов и доц. д-р Иван Стойнев – ръководители, май 2022 (докторант Агапия Кирилова – координатор)

По отношение на четвъртата препоръка, организацията на учебния процес и административното обслужване на докторантите в Юридическия факултет е насочена към насърчаване практическото сътрудничество между докторантите и потенциалните потребители на резултатите от обучението по докторските програми. Редовно се актуализира информацията относно стажове, които дават възможност на докторантите да придобият нов опит в научната област. Всяка постъпила информация, получена пряко или косвено, се изпраща на докторантите. Насърчава се и се подкрепя активното търсене на самите докторанти за стажове или други форми на сътрудничество с евентуалните потребители на резултатите от изследванията, включително в рамките на програмата Еразъм + Практика.

Предвид установеното от ЕГ, ПКСПНСО приема, че препоръките са изпълнени.

III. ПРОВЕРКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО

СТАНДАРТ 1. ПОЛИТИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 1.1. Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма

По 1.1.1.

Обучението по ДП „ПЕС“ през акредитационния период 19.05.2016 г. до 19.05.2021 г. е подчинено на мисията и визията на СУ, и съответно е съобразено с целите и задачите, формулирани в Мандатната програма на ректорското ръководство на СУ "Св. Климент Охридски" за периода ноември 2015 г. - ноември 2019 г. и с Деканска програма за развитие на ЮФ на СУ (Април 2019 - Април 2023).

Софийският университет „Св. Климент Охридски“ има създадена, официално приета и действаща система за управление на качеството (СУК). Тя е изградена специално за нуждите на университета и съобразена със съвременните световни стандарти за качеството на обучението и на научните изследвания въз основа на Правилника за устройството и дейността на СУ „Св. Климент Охридски“.

За постигане на качествено образование, насочено към потребностите на обществото ЮФ на СУ ориентира своя капацитет и възможности за решаване на университетските проблеми и за по-нататъшното развитие на Университета, включително и с искане за продължаване на акредитацията на настоящата докторска програма.

Образователната мисия на ЮФ се вписва в общата мисия и стратегически цели на СУ и се осъществява в съответствие с тях при съобразяване на спецификите на професионалното направление, като се отчита и Стратегията за развитието на висшето образование в Р България за период 2014-2020, приета с решение на Народното събрание от 26.02.2015 г. и Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система, приета с решение на Народното събрание от 21.01.2015 г.

Приемът и обучението на докторанти по ПЕС се извършват в съответствие с разпоредбите на националната и вътрешно университетската правна уредба.

По 1.1.2.

В ЮФ се спазва стриктно създадената, официално приета и действаща в СУ „Св. Климент Охридски“ Система за управление на качеството (СУК). *Системата по качество* регламентира: органите и техните правомощия за нейното реализиране; индикаторите (в т.ч. критериите) за оценяване качеството на обучението и образователния продукт; стандартите за оценка на качеството; процедурите за оценка на качеството; правилата за функциониране на системата.

Основните положения, свързани със същността, принципите, стандартите и процедурите за функциониране на системата се съдържат в **Наръчника по качеството на СУ**. В него са описани отговорностите на ръководството, управлението на ресурсите и процесите, механизмите за измерване, анализ и подобряване на процесите

Функционирането на системата за управление на качеството е подсигурено чрез подходящо структуриране и свързаност между основните звена, които са пряко отговорни за осъществяване на дейностите по качеството в СУ. **Основните звена в структурата на СУК са Университетски център по управление на качеството, Експертен съвет по качеството (Университетска комисия по качеството), Факултетни комисии по качеството и Катедрени отговорници по качеството.**

С цел постигане на прозрачност и съответствие на целите на СУК и на целите на управление на университета е определен **Упълномощен представител на ръководството**, който е заместник-ректор и следи и

дейностите по управление на качеството и координира работата с Ръководителя на Университетския център по управление на качеството – звено, което е на негово пряко подчинение.

Осигуряването на отчетност и подкрепа в оперативната работа по управление на качеството се гарантират чрез специално създаден документ .

Календар на дейностите по осигуряване на качеството.

Друг механизъм, чрез който се осигурява отчетност, публичност и подкрепа при взимането на стратегически решения за управление на качеството е разработването и приемането на **Годишен план за работата на Експертния съвет (Университетската комисия по качеството)**.

Ефективността на системата за качество в Университета се проследява редовно чрез т.нар. **ежегодни прегледи по качеството**. Според тези регламенти веднъж годишно ректорското ръководство извършва преглед на функционирането на системата по управление на качеството. Прегледът има за цел да осигури функциониране на системата чрез **цикъл на постоянно подобряване на качеството**.

Заложените изисквания и критерии в посочените по-горе университетски и факултетни документи съответстват на спецификата на обучението по ДП „ПЕС“.

По 1.1.3.

Тематиката на ДП „ПЕС“ се включва пряко в тематичната линия на образователната и изследователската дейност на водещата катедра **„Международно право и международни отношения“** на ЮФ при СУ. В СУ функционира организация за систематизиране на информацията, свързана с научната дейност в интернет-страницата на Университета, както и електронна система за научноизследователските проекти. Успешно функционира и система „Авторите“, която дава възможност за електронно събиране на информация за научната дейност на преподавателите и докторантите. Изградена е и функционира научноизследователска инфраструктура, която е насочена към осигуряване на включването на преподаватели и докторанти в изпълнение на научноизследователски проекти; подпомагане и стимулиране на научноизследователската активност на академичния състав; провеждане на периодичен анализ и оценяване на резултатите от НИД.

По 1.1.4.

През 2016 г. в СУ е създаден и действа **Етичен кодекс на Софийския университет**, който е публично достъпен на интернет страницата на СУ. С оглед на решаването на етични проблеми, възникнали в процеса на научното изследване и обучението, са създадени **постоянна Етична комисия** и специализирани етични комисии. Дейността на постоянната Етична комисия се осъществява по приети от нея Правила за работа.

За защита на резултатите от своята научноизследователска и развойна дейност, университетът провежда политика в областта на

интелектуалната собственост (ИС) на популяризиране, защита и комерсиализация на цялата интелектуална собственост, създавана или развивана от наетите лица и студентите в Университета, включително създавана в сътрудничество с външни организации. Във връзка с това са създадени и приети от Академичния съвет Правила за управление на правата на интелектуална собственост, които се отнасят до режима за придобиване на правна закрила, използване и разпореждане с обекти на интелектуалната собственост, създавани по време на изследователската, консултативната и преподавателската дейности. Обекти на ИС, чийто режим уреждат тези правила, са създаваните в университета изобретения, полезни модели, дизайни, търговски марки, авторски свидетелства и права. Защитата на академичните права и свободи в СУ се гарантира и чрез създаването и функционирането на институцията **академичен омбудсман**.

Към момента на акредитацията в ЮФ на СУ няма документирани процедури относно прояви на дискриминация, изпитни измами и плагиатство, свързани с докторската програма по Право на Европейския съюз.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 1:

· Обучението по ДП „ПЕС“ се осъществява съобразно мисията, целта и задачите на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, съответно на ЮФ на СУ, и е в съответствие с действащото в страната законодателство в областта на висшето образование и с университетската правна уредба. Тематиката на докторската програма и на докторските дисертации съответства на тематичната линия на образователната и изследователската дейност на водещата катедра „Международно право и международни отношения“.

· Обучението по докторската програма е подчинено и се контролира съобразно изградената в СУ Система за качество, като са съобразени нейните специфики.

· В ЮФ на СУ се прилагат правила за етични отношения, за недопускане на прояви на дискриминация, изпитни измами и плагиатство.

· Софийският университет и ЮФ имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучение, включително и по акредитираната докторска програма.

СТАНДАРТ 2. РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 2.1. Висшето училище изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни.

По 2.1.1.

Учебният план на програмата е приет с решение на Факултетния съвет на ЮФ от 16 юни 2020 г.

Разработването, одобряването, наблюдението и обновяването на ДП „ПЕС“ се осъществяват от преподаватели с необходимата квалификация и профил. Всички те са с висока квалификация и са известни сред научната общност, имат множество публикации и съответните познания по материята. При разработването на докторската програма участват докторанти.

Извършва се обмяна на опит в областта на докторските програми с университетите във Франция и Белгия. Широко се използват всички възможности на програмата Еразъм, както и личните контакти и участието в международни форуми, за да се коментира и възприема чуждестранния опит. Докторската програма се вписва непосредствено в Европейското пространство за висше образование.

Темите на дисертационните изследвания на докторантите съответстват на докторската програма и са фокусирани върху актуални въпроси на Правото на Европейския съюз. Докторската програма по ПЕС е с ясно *изразени очаквани резултати*, за които може да се съди от нейните цели, задачи и тематични проучвателни направления.

В конспекта за изпит на кандидатите за докторанти са включени сравнително малко заглавия, предвид спецификата на докторската програма (12 на български език, 11 на френски и 12 на английски език), поради което е препоръчително конспектът да се актуализира и допълни с повече източници.

По 2.1.2.

Програмата за обучение на докторанти по научната специалност „ПЕС“ се анализира и обновява своевременно при възникнала необходимост с оглед изменения в законодателството, касаещи висшето или конкретно правното образование, или с цел да бъде в съответствие със съвременните постижения на науката.

Съгласно действащия Правилник за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ в заседанията на Катедра „Международно право и международни отношения“ участват и докторантите, както при обсъждане на докторски програми, така и при обсъждането на другите въпроси, от значение за обучението им.

Докторантите участват в работата на Катедрата и като подпомагат работата със студентите, участват като квестори в провеждането на изпити, в организиране и провеждане на семинари, срещи, конференции и други инициативи.

По 2.1.3.

Учебният план съдържа четири модула (учебна дейност, научноизследователска дейност, педагогическа дейност и допълнителни дейности – участие в административната и организационната дейност на

катедрата). Общият брой кредити за целия срок на обучение е 180 (по 60 кредита за година), набирани от четирите модула.

Учебната документация за провеждането на обучението в ОНС „доктор“ се подготвя в катедрата в съответствие с действащата нормативна база, уреждаща обучението.

Действащата учебна документация се състои от: (1) Индивидуален учебен план на докторанта за периода на докторантурата (Приложение 10); (2) План-сметка към учебния план; (3) Стандартизирана форма на протоколи, засягащи полагането на специализиран докторантски минимум и изпити, залегнали в учебния план; (4) Стандартизирана форма на годишен отчет на докторанта.

*В раздел 2 от учебния план, като „ЗАДЪЛЖИТЕЛНО-ИЗБИРАЕМИ ДОКТОРАНТСКИ КУРСОВЕ/ШКОЛИ“, са предвидени: „Участие в докторантски научен семинар (презентация на част от дисертацията)“; „Курсове, формиращи академични знания и компетентности“; „Курсове по научното направление на докторантурата“; „Курсове, формиращи специфични изследователски умения и компетентности“; „Участие в научна школа на български език“, и „Участие в научна школа на чужд език след спечелен конкурс“. Видно от приложения Учебен план, в този раздел **не** са включени конкретно определени курсове, което налага тяхното конкретизиране (следва да се уточни и че презентирането на част от дисертационния труд не може да се приравни на обучителен курс, тъй като е свързано по-скоро с апробирането на резултатите от научното изследване). Препоръчително е сред тях да бъде включен и курс по Методология и методика на правните изследвания.*

По 2.1.4.

ЮФ поддържа връзка и организира редовни срещи под различни форми с работодатели за проучване на тяхното мнение, за техните очаквания към младите специалисти и за изразяване на степента на удовлетвореност от подготовката на кадрите, които вече са намерили своята работа при тях.

Целенасочени проучвания сред работодатели за идентифициране на изисквания на практиката към подготовката на студентите се правят:

- **текущо** - чрез анкетиране на работодатели; в рамките на контактите с организации и институции по време на текущи практики, държавна практика и летни практики.

- **периодично** - чрез провеждане на планирани изследвания на работодателското мнение от Центъра по управление на качеството на СУ, както и чрез участие на представители на работодателските организации в организирани от ЮФ работни срещи и кръгли маси за обсъждане на проблема за връзката обучение - практика/пазар на труда; чрез срещи с потребителите в рамките на съвместни проекти.

Мнението на работодателите се отчита и в рамките на **форуми на кариерно развитие и кариерни изложения**. Проучването с цел

актуализиране на програмите се прави и чрез Карьерно изложение „Дни на кариерата” в СУ.

По 2.1.5.

Докторската програма по ПЕС е разработена в духа и традициите на утвърдени в престижни западни университети докторски програми, между тях съществува висока степен на съпоставимост.

Софийският университет е сключил договори с Университета на Лотарингия и Брюкселския свободен университет за осъществяване на докторантура под двойно научно ръководство.

Сравними програми по Право на ЕС има във всички водещи университети в Европа, САЩ, Япония и други държави. Това позволява мобилност на докторантите с цел проучване на литературни и други източници, събиране на емпирична информация и т.н. *Докторската програма дава възможност за обучаване и на чуждестранни докторанти. През периода няма осъществена мобилност на докторанти по ПЕС.*

Не са представени данни относно съпоставка на докторската програма с аналогичните програми от страната и чужбина.

По 2.1.6.

Системата за качество на СУ/ЮФ включва процедури за наблюдение, контрол и оценка на състоянието на учебната документация на докторските програми. Извършваните одити включват контрол и оценка на документацията по докторските програми в съответствие със специфичните за докторантурите показатели.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 2:

- *В ЮФ на СУ е създадена организация и съществуват стандарти за разработване, одобряване, прилагане, контрол и оценка на учебната документация по докторските програми.*
- *Докторската програма по ПЕС е представена чрез документация, задаваща устойчиви цели на обучението и изисквания към теоретичната подготовка и практическите умения, които трябва да придобият докторантите.*
- *Докторската програма е добре ориентирана в социалната среда и обществените потребности на региона, страната и Европейския съюз и предоставя добри възможности за реализация на завършилите докторанти.*
- *Докторската програма е сравнима с аналогични програми у нас и в други страни и позволява мобилност на докторантите.*
- *Препоръчително е да се актуализира конспекта, като се допълни с повече препоръчителна литература, да се конкретизират учебните дисциплини в учебния план и да се стимулират докторантите към осъществяване на мобилност.*

СТАНДАРТ 3. ОБУЧЕНИЕ, ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ, ОРИЕНТИРАНИ КЪМ СТУДЕНТИТЕ

Критерий 3.1. Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания както и подготовката на дисертационния труд.

По 3.1.1.

Обучението на докторанти в ДП „ПЕС“ е насочено към изграждане и надграждане на:

- **Самостоятелност и отговорност** - формите на практически занимания (подпомагане на кръжоци на студенти, на участия в състезания дебати, симулация на съдебни процеси и др.) са възможности за изява на творчество в изготвянето на проекти и инициират процеси - от чисто административни като ангажиране на зали за събития до преговори със спонсори; доброволността на участието е в резултат на формиращи се или формирани предпочитания;

- **Компетентност за научна дейност** - чрез различните форми на заетост докторантите имат възможността да се ориентират в научното съдържание с много по-голяма степен на сложност от онова по задължителния учебен план, да усвоят по-богат концептуален апарат и способност както за абстрактно, така и за казуистично мислене;

- **Комуникативни и социални компетентности** - всички форми предлагат възможности за развитие на способности за аргументиране на позиция, а за международните такива (състезания и симулирани съдебни процеси) докторантите се изправят пред предизвикателството да общуват пълноценно на два от официалните езици в ЕС и в глобален мащаб - английски и френски език;

- **Професионални компетентности** - всички форми предполагат събирането и обработването на комплексна специализирана информация, която да бъде приложена към решавания казус или изгражданата позиция, която помага докторантите да се „вживеят“ в реална професионална среда.

По 3.1.2.

Обучението за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ се осъществява в редовна, в задочна и в самостоятелна форма на обучение. Редовната и самостоятелната форма на обучение са с продължителност до 3 години, а задочната до 4 години. По изключение срокът може да бъде удължаван, но за не повече от една година.

Обучението на докторантите се осъществява по индивидуален учебен план. Индивидуалният учебен план се състои от общ учебен план за целия период на обучение и работен план по години.

За периода на самооценка в докторска програма „Право на ЕС“ се обучават общо 16 докторанти, като данните показват тенденцията за увеличаване на броя на зачислените докторанти.

По 3.1.3.

Всеки докторант се атестира от Факултетния съвет в края на всяка година от обучението си. Научният ръководител дава писмено мнение за работата на докторанта пред катедрения съвет.

Катедреният съвет приема: 1. становище за изпълнението на индивидуалния учебен план и оценка на дейността на докторанта; 2. предложение за атестация на докторанта; 3. предложение за конкретизация на индивидуалния учебен план за следващата година; 4. препоръки за по-нататъшното развитие на докторантурата; при необходимост препоръчва конкретизация на темата или смяна на научния ръководител; Предложението по т. 2 и 3 се утвърждава от Факултетния съвет.

Докторантът отчита своята работа и в края на всяко тримесечие, като представя пред Факултетния съвет доклад за изпълнението на индивидуалния си учебен план.

В рамките на Факултета се водят лични досиета на докторантите. С помощта на служителите докторантите получават цялостно административно обслужване. Сектор „Докторанти“ контролира и координира цялостната дейност, свързана с докторантското обучение и носи отговорност за законността на всички документи, свързани с целия процес на обучението от приемането до отчисляването от докторантура. На сайта на СУ се поддържа база данни за всички докторанти, като са достъпни записи чрез търсене по факултети, научна област и научен ръководител.

По 3.1.4.

При обучението наред с традиционните (лекция, беседа, дискусия, разработване на конспекти, реферати, доклади, проучване на научна литература, нормативни актове, изготвяне на курсови и дипломни работи и др.) все по-успешно се използват възможностите на интерактивните методи: брейнсторминг, есета, казуси, ролеви игри.

Форма за представяне на резултатите са участията на докторантите в национални и международни конференции, семинари, кръгли маси, публикации в правни списания, публикуваните монографии. Докторантите имат възможност да публикуват в научното реферирано списание „Съвременно право“ редом с докторантите в рубриката „Млади автори“.

По 3.1.5.

С решение на Академическия съвет, Протокол № 5 от 2 март 2016 г. е приет Етичен кодекс на академичната общност в СУ „Св. Климент Охридски“, публикуван на интернет страницата на Университета. В Етичния кодекс са формулирани основните принципи за научноизследователската и преподавателската дейност и конкретни правила за научните изследвания и преподаването, както и процедури за решаване на възникнали етични конфликти.

Съблюдаването на правилата, установени в Етичния кодекс, и решаването на етични проблеми, възникнали в процеса на научноизследователската дейност или на обучението, се възлага на постоянна Етична комисия и специализирани етични комисии.

Етичната комисия се състои от девет членове, в това число председател и заместник - председател. Тя включва 6 хабилитирани преподаватели от различни факултети, 1 нехабилитиран преподавател с докторска степен, 1 студент или докторант и 1 представител на административния или на помощния персонал. Етичната комисия се назначава от Ректора на Университета за срок от четири години като член на Комисията не може да бъде назначаван за повече от два мандата.

Към момента в ЮФ на СУ няма подадени жалби от докторанти по акредитираната докторска програма.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 3:

- *Подготовката на докторантите се реализира чрез съвременни образователни форми и методи и е съобразена с тенденциите в развитието на ПЕС.*
- *Докторантите се обучават в съответствие с индивидуалния план и при контрол от научния ръководител. Използват се ясни и публично оповестени методи за оценяване на резултатите от работата на докторантите.*
- *Налице са правила за разглеждане на предложения, жалби и сигнали от докторанти.*

СТАНДАРТ 4. ПРИЕМ, РАЗВИТИЕ, ПРИЗНАВАНЕ И ДИПЛОМИРАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Критерий 4.1. Изградени са структури и са разработени вътрешно-нормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация.

По 4.1.1.

Приемът и обучението на докторанти в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ се извършват в съответствие с националната законова база (ЗВО, ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и др.). Правилата за прием и обучение на докторантите в СУ „Св. Климент Охридски“ са приети и оповестени от Университета. Те се прилагат и за ЮФ като негово основно структурно звено.

Приемът на докторанти се осъществява при стриктно спазване на актуалната законова рамка и вътрешните актове на Университета, които уреждат условията и реда за прием.

Обучението се провежда в съответствие с утвърдения от Министерския съвет брой на приеманите за обучение докторанти.

Лица, завършили чуждестранни висши училища, могат да кандидатстват за докторанти след признаване на придобитото висше образование от министъра на образованието и науката.

През периода са обучавани 10 докторанти*:

Докторант	Вид на докторант урата	Дата на зачисляване	Тема
1. Агапия Кирилова	Редовна	01.02.2018 г.	„Съдебен контрол върху актовете на ЕК и КЗК, приети в изпълнение на правомощията им по защита на конкуренцията в ЕС”
2. Йорданка Иванова	Редовна	01.02.2018 г.	„Правен режим на защитата на личните данни в ЕС съгласно Регламент (ЕС) 2016/679. Предизвикателството на Големите данни и Изкуствения Интелект“
3. Кирил Пангелов	Задочна	27.09.2018 г.	„Доказателства и доказателствени средства при искове за вреди, причинени от нарушаване забраните по чл. 101 и чл. 102 ДФЕС.”
1. Александър Николов	Редовна	01.02.2019 г.	„Влияние на Правото на Европейския съюз върху уредбата на капиталовите търговски дружества в Република България“
5. Екатерина Методиева	Редовна	01.02.2019 г.	"Правна сигурност и легитимни очаквания в Правото на ЕС"
6. Венцислава Градевска	Задочна	01.02.2019 г.	„Правен режим на държавните помощи в правото на ЕС”
7. Гюлсевер Сали	Редовна	01.02.2020 г.	„Ефективност на правната защита на частноправните лица срещу актовете на Европейския съюз“
8. Симеон Джамбазов	Редовна	01.02.2020 г.	„Свободно предоставяне на услуги в дигиталния вътрешен пазар на Европейския съюз“
9. Иван Еленков	Задочна	01.02.2020 г.	„Въздействие на правото на Европейския съюз върху потребителските договори“
10. Робертино Тодоров	Задочна	01.02.2020 г.	“Правен режим на атомната енергетика по Правото на ЕС и вътрешното право на Република България”

* След подаването на документите за акредитация, в периода 2021 – 2022 г. са зачислени още 6 докторанти, от които 3 в редовна форма на обучение (Димо Господинов, Рилка Гергичанова и Теодора Петрова) и 3 в задочна форма на обучение (Мария Нешева, Весела Миткова и Милена Цанкова).

Видно от темите на дисертационните трудове, част от тях насочват вниманието не към конкретен теоретичен проблем, а предимно върху практически въпроси и коментар на нормативната уредба („Правен режим на ...”), поради което е препоръчително да се балансират научно-приложните и фундаменталните правни изследвания.

По 4.1.2.

Университетът реализира проекти за докторанти по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ по програма BG051PO001-3.3.06 „Подкрепа за развитие на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени“.

Изключително ценна е Интегрираната програма за обучение и подкрепа на докторантите по социални и хуманитарни науки в СУ „Св. Климент Охридски“, BG051PO001-3.3.06-0044. Дейностите са в няколко насоки: (1) Провеждане на специализирани обучителни курсове в рамките на Интегрираната програма с цел да се допълнят знанията на докторантите в специализирани области от хуманитарните и социалните изследвания, като се акцентира върху съвременни европейски приоритети и научно-изследователски теми, както и да се проведат тематични модули за докторанти в ранния етап на тяхното обучение с цел насочване и подготовка за дисертационни трудове; (2) Осигуряване на по-добра среда за развитие на докторантите чрез предоставяне на по-добър достъп до научни издания по темата на дисертационните изследвания на докторантите, както и широк достъп до електронни библиотеки и подпомагане на докторантите в публикуването на резултати от тяхната научна работа; (3) Дейности, свързани с насърчаване на академичната мобилност с цел подкрепа на докторантите за осъществяване на краткосрочни изследователски визити в страната и чужбина за осъществяване на изследователска работа, свързана с дисертационното изследване на конкурсен принцип и при спазване принципа на равенството за участие в международни академични форуми; (4) Организиране и провеждане на докторантски семинари и конференции с цел изграждането на форум за обсъждане на текущите постижения на докторантите пред академичната общност.

Преподавателите и докторантите по Право на Европейския съюз в Катедра „Международно право и международни отношения“ са участвали в следните проекти и форуми:

Проект „ХЪБ - Как да прилагаме Хартата на основните права на ЕС на Балканите“, HUB: *How to apply the Union's Charter of fundamental rights on Balkans (JUST-AG-2016-04, Action grants to support European judicial training, Project № 763880* - ръководен от проф. д.ю.н Атанас СЕМОВ, с участници доц. д-р Иван Стойнев, доц. д-р Христо Христов, докторант Агапия Кирилова, докторант Йорданка Иванова;

Третата научна докторантска конференция на СУ "Климент Охридски" и Фондация за свобода "Фридрих Науман", участници докторант Агапия Кирилова, докторант Йорданка Иванова;

Втората обща докторантска конференция "Млади изследователи", организирана от Докторантски център на СУ "Св. Климент Охридски", участник докторант Йорданка Иванова;

Национална конференция на докторантите по правни науки в памет на доц. д-р Кръстю Цончев, организирана от СУ „Св. Климент Охридски“ с доклад

на тема „Принципът на недискриминация и свободата на установяване на юридически лица“, организатор и участник - ас. Мартин Бъбаров, модератор доц. д-р Иван Стойнев;

THE ECONOMICS OF EU COMPETITION LAW. ENFORCEMENT IN GREECE, BULGARIA AND CYPRUS, European Commission, проф. д.ю.н. Атанас СЕМОВ - съ-ръководител от българска страна, доц. д-р Иван Стойнев - участник;

„Свободата на словото пред предизвикателствата на XXI век“, научен проект на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ и Френския институт към Посолството на Република Франция в България. Ръководител - доц. д-р Христо Христов; координатор – доц.д-р Иван Стойнев;

„Свободата на словото пред предизвикателствата на XXI век“, научен проект на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ и Френския институт към Посолството на Република Франция в България. Ръководител - доц. д-р Христо Христов, доц.д-р Иван Стойнев - координатор (октомври 2020)

- Годишна научна конференция на тема: „70 години ЕКПЧ - въздействия върху вътрешното право, международното право и правото на Европейския съюз.“, Катедра „МПМО“, Юридически факултет на СУ, 12.2020 г.

- „Превъплъщенията на правовата държава в Европа“, научен проект на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ и Френския институт към Посолството на Република Франция в България. Ръководители: доц. д-р Христо Христов и доц.д-р Иван Стойнев (октомври 2021)

- Годишна научна конференция на тема: „България в Европейския съюз - достижения и предизвикателства“, Катедра „МПМО“, Юридически факултет на СУ, 12.2021 г.

- „Суверенна Европа: предизвикателства, нужди, решения“,научен проект на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ и Френския институт към Посолството на Република Франция в България. Ръководители: доц. Д-р Христо Христов и доц. д-р Иван Стойнев (май 2022).

По 4.1.3.

В периода 2020-2021 г. докторантите имат 25 участия в научни форуми, а публикациите на докторантите са 14, като множество подготвени от тях материали са предадени за печат, но поради забавяне на издаването на сборниците от конференциивсе още не са излезли от печат.

По 4.1.4.

Контролът на подготвянето и внасянето на необходимите данни за поддържаните от МОН регистри се осъществява от отдел „Образователни дейности“ на Университета съгласно Правилник за образователните дейности (чл. 65, ал. 2, т. 4в). Задълженията да поддържа софтуера за база данни се изпълняват от Университетският център за информационни и комуникационни технологии (УЦИКТ).

Броят на обучаваните докторанти по ПЕС през акредитационния период е 16, от които 9 в редовна форма и 7 в заочна форма на обучение.

Двама от обучаваните докторанти са отчислени, считано от 01.02.2022 г., но все още не са защитили дисертационните си трудове.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 4:

- В СУ е изградена структура и са разработени вътрешноуниверситетски актове за функционирането на системата за обучение на докторанти от приема им до и след тяхното дипломиране.
- На докторантите по Право на Европейския съюз са осигурени възможности за участие в проекти и научни форуми на университетско и национално равнище.
- Създадена е административна система за регистриране хода на докторантурата.

СТАНДАРТ 5. ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ

Критерий 5.1. Висшето училище има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията

По 5.1.1.

В Юридическия факултет и СУ е изградена ефективна, справедлива и прозрачна система за осигуряване на качествен академичен състав, която включва: система на атестиране по критерии, оценяващи преподаването и провежданата научноизследователска дейност, система от стимули за качествено обучение и наука и система от правила за привличане на преподаватели за осигуряване на необходимото високо ниво на преподаване и научни изследвания. СУ „Св. Климент Охридски“ е разработил основните вътрешни актове, в които е развита политиката за осигуряване на качествен академичен състав и публично са оповестени на интернет страницата на СУ.

Процедурите за обявяване на конкурси за заемане на академични длъжности, избор на асистенти, главни асистенти, доценти и професори и прием на докторанти в СУ са съобразени със ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Основният вътрешен акт, отразяващ политиката на СУ за развитие на академичния състав, който урежда въпросите, свързани с условията, изискванията и реда на развитие на преподавателския състав в СУ, е Правилникът за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Обявите за конкурси се публикуват освен в Държавен вестник и ежедневник, и на Портала на европейските учени. Това дава възможност на Университета и в частност на ЮФ да привлича качествен академичен състав не само от страната, а и извън нея.

Университетът е сключил общо 59 договора за преподавателска мобилност по програмата ЕРАЗЪМ+.

За отчетния период хабилитираните преподаватели по Право на ЕС в катедрата са се възползвали активно от предоставените им възможности за преподавателска мобилност по Програмата Еразъм +.

1. Проф. Атанас Семов - преподавателска мобилност с Университета на Лотарингия, Нанси, Франция, - 2016, 2018 г.;
2. Доц. д-р Иван Стойнев - преподавателска мобилност с Университета на Лотарингия, Нанси, Франция, - 2019, 2020 г.;
3. Доц. д-р Христо Христов - преподавателска мобилност с Университета на Лотарингия, Нанси, Франция, - 2017 и с Университета на Страсбург - 2019 г.

Освен чрез Еразъм +, в периода 2016 - 2020 г., доц. д-р Иван Стойнев и доц. д-р Христо Христов са осъществили мобилност с научноизследователска цел като стипендианти на френското правителство

Тримата хабилитирани преподаватели са с научна специалност Право на Европейския съюз и могат да бъдат научни ръководители (проф. д-р Атанас Марков Семов; доц. д-р Иван Стефчов Стойнев и доц. д-р Христо Илков Христов). Те са под пенсионна възраст и работят в Софийския университет по трудово правоотношение на първи основен трудов договор.

През акредитационния период проф. Атанас Семов е избран съдия в Конституционния съд и за член-кореспондент на Българската академия на науките.

Броят на **нехабилитираните членове** на академичния състав на основен трудов договор по научна специалност „Право на Европейския съюз“ е един - асистент **Мартин Ангелов Бъбаров** и предстои да се допълни с главен асистент, за когото като има планиран конкурс.

По 5.1.2.

Катедра „Международно право и международни отношения“ при Юридическия факултет разполага със седем хабилитирани и 8 нехабилитирани преподаватели. Те са известни сред научната общност, автори са на голям брой публикации и притежават необходимите познания и опит за консултиране на докторанти. Публикационната дейност на хабилитираните по ПЕС преподаватели за периода 2020-2022 включва 4 монографии, 10 учебници и учебни помагала, 16 студии, 29 статии и съставителство на 4 сборника.

Докторантите могат да ползват научни консултации и от членове на други катедри във факултета, в които работят водещи изявени учени в съответните правни дисциплини.

По 5.1.3.

През периода 2016-2020 г. преподавателите и докторантите по Право на Европейския съюз в Катедра „Международно право и международни отношения“ са участвали в няколко значими научни проекти, като два от тях са финансирани със средства на ЕС, сред които е и проектът „ХЪБ - Как да прилагаме Хартата на основните права на ЕС на Балканите“, HUB: How to apply the Union's Charter of fundamental rights on Balkans (JUST-AG-2016-04, Action

grants to support European judicial training, Project № 763880. В резултат на дейността по този проект е създадена единствената в Централна и Източна Европа специализирана платформа за обмен на практики и дискусии относно прилагането на Хартата на основните права на ЕС. - <https://www.eu-hub.eu/bg>

Преподавателите и докторантите по Право на Европейския съюз участват активно в подготовката на отбори на ЮФ за участния в най-престижните състезания по Право на ЕС - European Law Moot Court Competition, Europea Moot Court Competiton (доц. д-р Иван Стойнев и докторант Агапия Кирилова - треньори) и Състезанието по право на Европейския съюз за Централна и Източна Европа ("СЕЕМС") (ас. Мартин Бъбаров - треньор).

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 5:

- *Хабилитираният академичен състав на катедра „Международно право и международни отношения“ е със съответния научен профил и висока професионална квалификация, и притежава необходимия потенциал за обучение на докторанти в областта на ПЕС.*
- *Катедрата разполага с трима хабилитирани преподаватели по специалността на докторската програма, които са на ОТД в Юридическия факултет на Софийския университет и с един асистент на ОТД, като предстои да се допълни с главен асистент, за когото като има планиран конкурс. Тяхната възрастова характеристика и професионална квалификация осигуряват надеждно обучение на докторанти по ПЕС за продължителен бъдещ период от време.*

СТАНДАРТ 6. УЧЕБНИ РЕСУРСИ И ПОДПОМАГАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Критерий 6.1. Висшето училище развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности.

По 6.1.1.

Юридическият факултет поддържа подходяща материално-техническа и информационна база за обучение по докторската програма. Докторантите имат на разположение аудиториите на Юридическия факултет (когато присъстват на лекции или провеждат семинарни упражнения), кабинет, библиотеката на ЮФ и Централната университетска библиотека с всички нейни 28 филиални библиотеки, създаващи академичен комфорт за работата им. Те имат право да заемат издания, включително в рамките на междубиблиотечния обмен; да поръчват тематична библиографска справка, както и справка за цитати и публикационна активност; да получават достъп до онлайн ресурси.

Докторантите имат достъп до Учебната съдебна зала, в която да бъдат представяни и решавани с участието и на студентите практически казуси от

Правото на ЕС и да бъдат водени симулативни процеси, като част от подготовката на отбори на ЮФ за участия в най-престижните състезания по Право на ЕС - European Law Moot Court Competition, Europea Moot Court Competiton и Състезанието по право на Европейския съюз за Централна и Източна Европа ("СЕЕМС").

Издателската дейност на Университетско издателство „Св. Климент Охридски“ обхваща целия спектър на съвременното познание - езикознание, литературознание, философия, история, социология, психология, право, икономика, журналистика, математика и информатика, физика, химия, биология, геология и география и др.

От 1993 г. Юридическият факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, съвместно с издателство „Сиби“ издава списанието „Съвременно право“, в което докторантите имат възможност да публикуват своите статии.

По 6.1.2.

Докторантите по Право на Европейския съюз Агапия Кирилова и Йорданка Иванова са имали възможност да работят в изключително богатите на юридическа литература библиотеки във Париж, Нанси, Страсбург и Брюксел благодарение на сключените договори за докторантура под двойно научно ръководство, съответно с университета на Лотарингия и Брюкселския свободен университет.

По 6.1.3.

Докторантите разполагат със свободен достъп до правно-информационна система, до Националният академичен своден каталог, обединяващ електронните каталози на 32 библиотеки и наброяващ над 2631653 библиографски записа и до каталозите, до които ЦУБ осигурява достъп чрез ресурсите си - EBRARY, Springer Link, C.E.E.O.L., JSTOR, Emerald, Wolters Kluwer и др.

Информационната обезпеченост на докторантите е на високо ниво. Максимално са улеснени всички творчески дейности, свързани с подготовката на дисертационните трудове. На докторантите е осигурен достъп до компютърна техника и дигитални ресурси по същия начин, както и на преподавателите.

По 6.1.4.

Докторантите имат условия и стимули да представят резултатите от изследователската си работа чрез публикации или друга съответстваща на профила на докторската програма активност.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 6:

- *Материално-техническата база на ЮФ на СУ може да бъде определена като адекватна и осигуряваща висока култура на докторантското обучение. Факултетът поддържа и развива нейния потенциал чрез обновяване и изграждане на нови центрове и оборудване съобразно спецификата на учебната и научноизследователската дейност.*

- Информационната инфраструктура на СУ е на съвременно технологично равнище. Поддържа се висока степен на осигуреност на обучението на докторантите с компютърна техника и информационни ресурси.
- Структурните звена на СУ и ЮФ предоставят нужния достъп на докторантите до съответните научни издания и бази данни в подкрепа и улесняване на ориентацията им в обучението и мобилността. Създадени са условия за самостоятелна работа в специализирана юридическа библиотека, компютъризирани работни места, 24-часов непрекъснат достъп до интернет.
- На докторантите се осигуряват условия и ресурси за осъществяване на необходимите изследвания и за подготовката на дисертационните трудове.
- ЮФ на СУ и катедра „Международно право и международни отношения“ стимулират научноизследователската дейност и творческата активност на докторантите чрез различни форми, включително и с организиране на научни форуми, представяне и публикуване на резултатите от дисертационните изследвания.

СТАНДАРТ 7. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА Критерий 7.1. Висшето училище има изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите.

По 7.1.1.

СУ има утвърдени вътрешни правила и потоци за обмен на информация по отношение на качеството, които и ЮФ прилага.

ЮФ събира данни в целия „жизнен цикъл на докторантите“: на входа при кандидатстването, селекцията и приемането им, при организирането и осъществяването на обучението и на изхода при неговото приключване.

По 7.1.2.

Разработената от Университета система за управление на качеството и регламентирана в основния документ **Наръчник по качеството** гарантира регулярното проследяване на състоянието в структурните звена и навременното осигуряване на мерки за взимане на управленски решения за промяна. Системата за управление на качеството обхваща всички най-важни процеси и дейности в Университета - образователен процес; научноизследователски процес, административно обслужване; социално-битово обслужване на студентите, реализация на студентите, взаимодействие с външни партньори и институции.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 7:

- ЮФ на СУ има изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението. Такава информация се събира, анализира, периодично се обсъжда и публично се огласява на университетско и

факултетно ниво, като се обръща внимание на качеството на обучението и потребността от промяна.

- Периодично се обсъжда и публично се огласява ефективността на резултатите, свързани с управлението на качеството на обучението по докторската програма и потребността от промяна.*

СТАНДАРТ 8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Критерий 8.1. ВУ публикува информация за: приети документи и учебна документация на докторската програма; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав; решения от академични и факултетни съвети; проведени университетски форуми с участието на докторанти.

По 8.1.1.

Предоставянето на информация на обществеността за дейността на СУ е подчинено на правила, приети от съответните органи на СУ. В изпълнение на изискванията на чл. 15, ал. 2 от Закона за достъп до обществена информация, Академичният съвет е приел Вътрешни правила за предоставяне на достъп до обществена информация в СУ, които са част от Интегрираната система за финансово управление и контрол в СУ.

Установен е различен режим на достъп до информация, чието съдържание е насочено към обективно ограничен кръг потребители - академичната общност на ЮФ, по смисъла на чл. 19, ал. 2 от ЗВО и служителите от административните структури на ЮФ. На интернет страниците на ЮФ и на СУ се оповестява и информация, която е насочена към широката общественост.

В рубриката „Образование“ на интернет страницата на СУ в специална секция „Докторантури“ се публикува информацията за изискванията и възможностите за кандидатстване за ОНС „доктор“ и списък на акредитираните докторски програми, които предлага ЮФ на СУ за периода до 2021 г. Актуалната информация за новообявените докторантури по професионално направление 3.6 Право с изискванията за всяка конкретна специалност: програми, тестове, възможности за прием, се публикуват на интернет страницата на СУ като част от общата информация за прием и обучение на докторанти в СУ.

Юридическият факултет организира множество научни прояви, насочени както към научните работници, така и към студентите - както на годишна база, така и в рамките на отделни научни проекти. Информация за провежданите форуми се публикува своевременно и редовно на интернет страницата на ЮФ в рубриката „Новини и събития“, подрубрика „Научни събития“.

По 8.1.2.

От съществено значение за докторантите е дейността на Информационния център, Кариерния център, Университетския център по управление на качеството и Културният център на СУ.

Студентският съвет при СУ също играе важна роля в информирането и насочването на докторантите за възможностите на обучение, спортуване, използване на библиотеките, получаване на стипендии, ползване на общежития и т.н.

За възникнали възможности за стажове, университетски културни и научни събития (срещи, лекции, семинари, празнични чествания, събрания и др.) оповестяването се извършва посредством обяви, плакати, брошури, афиши, поставяни на явни публични места и на таблата на ЮФ, а така също и на интернет страницата на ЮФ.

По 8.1.3.

В периода 2016-2022 г. преподавателите и докторантите по Право на ЕС са взели участие в няколко десетки конферентни или сходни изяви, някои от тях с международно участие, като голяма част от тях завършват с публикация на изнесените доклади.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 8:

- *Юридическият факултет на СУ осигурява процедури и практика за устойчиво публикуване на необходимата информация за възможностите и постиженията в областта на докторската програма.*
- *На докторантите са осигурени ресурси и възможности за достъп до източници на информация за постиженията по темите на техните дисертации. Те имат възможности за представяне на резултатите от изследванията си пред авторитетни международни форуми у нас и в чужбина.*
- *Информацията относно програмите за мобилност на докторантите е публична и достъпна.*

СТАНДАРТ 9. ТЕКУЩ МОНИТОРИНГ И ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг, (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии

По 9.1.1.

Учебните планове и програми по специалността „Право“ в ЮФ като основно структурно звено на СУ са предмет на постоянен вътрешен и външен мониторинг.

Програмата за обучение на докторанти по научната специалност „Право на Европейския съюз“ се преразглежда и осъвременява редовно с оглед развитието на правната наука и съответните изследвания по нейната тематика в страната и чужбина.

По 9.1.2.

Планирането и изпълнението на дейностите по повишаване на ефективността на докторските програми се извършва: във връзка с процедури по институционална акредитация и САНК; при обсъждане на формите за обучение на всеки отделен докторант; при атестиране на докторанти; във връзка със започване на процедура по акредитация на докторските програми.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 9:

- СУ „Св. Климент Охридски“, съответно ЮФ, имат нормативно заложені процедури за анализиране, периодично одитиране и осъвременяване при необходимост на документацията, свързана с докторската програма по ПЕС.
- ЮФ на СУ осигурява процедури и практики при планирането и изпълнението на дейностите по повишаване на ефективността на докторската програма.

СТАНДАРТ 10. ЦИКЛИЧНО ВЪНШНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 10.1. ВУ и научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми.

По 10.1.1.

Външното оценяване на качеството под различна форма проверява ефективността на вътрешното осигуряване на качеството и служи за ориентир къде е необходимо подобряване. Към 2022 г. Юридическият факултет има акредитация за обучение на докторанти по общо 13 научни специалности в професионално направление 3.6. Право и по 1 научна специалност в професионално направление 3.3. Политически науки.

Контролът по отношение на предприетите мерки и отчитане на резултатите от тях се реализира чрез външните и вътрешните одити и прегледите на ръководството по качеството.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 10:

- ЮФ на СУ периодично преминава през външно оценяване от НАОА на качеството на докторските програми в съответствие с ESG.
- Съгласно изискванията на НАОА, ЮФ на СУ изготвя доклади-самооценки при провежданите процедури по акредитация на докторската програма „Право на Европейския съюз“.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С оглед на изложените резултати от извършената проверка и направените изводи по отделните стандарти на Критериалната система на НАОА, Постоянната комисия по социални и правни науки,

сигурност и отбрана, приема, че са налице всички основания да се даде програмна акредитация на докторска програма „Право на Европейския съюз“ от професионално направление 3.6. „Право“ в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

SWAT АНАЛИЗ	
Силни страни	Слаби страни
ЮФ на СУ разполага с необходимата материална база и информационна инфраструктура за обучение на докторантите	Недостатъчна активност на докторантите в програми за мобилност.
Обучаващото звено разполага с хабилитиран състав по специалността (трима на първи ОТД) с активна публикационна дейност.	Недостатъчна публикационна активност на докторантите
Активно участие на преподавателите и докторантите в научноизследователски проекти.	
Възможности	Заплахи
Налице са предпоставки за осъществяване на академичен обмен и за по-активно участие на докторантите в международна мобилност.	Натовареността на хабилитираните преподаватели (един от които е в дългосрочен неплатен отпуск), с оглед броя на докторантите, създава опасност от недостатъчен контрол върху изпълнението на индивидуалния учебен план.
Осигурени са добри възможности за провеждане на докторантура под двойно научно ръководство, от които биха могли да се възползват повече докторанти.	Наличието само на един нехабилитиран преподавател се отразява освен върху натовареността на хабилитираните преподаватели (предвид това, че аналогичната учебна дисциплина е задължителна), и върху изводите за жизнеспособност на докторската програма.

*С оглед на направените констатации, могат да бъдат отправени следните **ПРЕПОРЪКИ**:*

1. Да се актуализира конспекта, като се допълни с повече препоръчителна литература. **Срок: 31.06.2023 г.;**
2. Да се конкретизират учебните дисциплини в учебния план. **Срок: 31.12.2023 г.;**
3. Да се осъществи баланс между фундаментални и приложни изследвания. **Срок: постоянен;**
4. Да се стимулират докторантите към осъществяване на мобилност. **Срок: постоянен.**

Председател на ПКСПНСО:

**доц. д-р Екатерина
Салкова**